

ΕΙΣΗΓΗΤΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ

Για την πρόταση νόμου για την «Καθιέρωση της απλής αναλογικής και αντικατάσταση των σχετικών διατάξεων της ισχύουσας νομοθεσίας για την εκλογή βουλευτών».

Προς τη Βουλή των Ελλήνων

Στην πολιτική μας πράξη φαίνεται γενικά αποδεκτή η αντίληψη ότι ο νομοθέτης δεν υπέχει άλλη δέσμευση από το Σύνταγμα όταν διαρρυθμίζει το νόμο περί εκλογής βουλευτών, από την τήρηση των όρων της απλής, καθολικής και μυστικής ψηφοφορίας και την παροχή μιας και μόνης ψήφου σε κάθε πολίτη, άνδρα ή γυναίκα. Εφόσον τηρεί τους όρους αυτούς πιστεύεται πως ο νόμος είναι απόλυτος κύριος της κατασκευής του εκλογικού συστήματος, υπό τη στενή και τεχνική έννοια της έκφρασης, δηλαδή, του τρόπου με τον οποίο θα καταναηθούν οι βουλευτικές έδρες μεταξύ των διαφόρων συνδυασμών (ή και των μεμονωμένων τυχόν υποψηφίων), ληξιπρωτιών υπόψη των ψήφων που κάθε συνδυασμός ή υποψήφιος έλαβε κατά περιφέρεια, και κάθε Κόμμα σε περισσότερες περιφέρειες, ή στο σύνολο της Επικράτειας.

Η αντίληψη αυτή είναι: σαφής.

I. Αν υποθεθεί ότι αποδίδεται στο άρθρο (σήμερα) 54 παρ. 1 του Συντάγματος που ορίζει: «Το εκλογικό σύστημα και οι εκλογικοί περιφέρειες ορίζονται δια νόμου», το νόημα ότι παρέχει στο νομοθέτη απόλυτη εξουσία να ορίσει οποιοδήποτε σύστημα χρησιμοποίησης των ψήφων για το σχηματισμό της συνθέσης της Βουλής, τέτοια ερμηνεία είναι γραμματικά, λογικά και ιστορικά αδύνατη.

Γραμματικά καταρρίπτεται από την αμέσως επομένη παράγραφο του άρθρου 54, που υποχρεώνει το νομοθέτη να καταμετρήσει τον αριθμό των πληρωτέων εδρών κάθε περιφέρειας επί τη βάση του νομίμου πληθυσμού της όπως προκύπτει από την τελευταία απογραφή, καθίνας που μαρτυρεί ότι δεν είναι διόλου κύριος του καθορισμού των εκλογικών περιφερειών, εφόσον περιφέρεια σημαίνει κατά το Σύνταγμα αριθμός πολιτών.

Ιστορικά όμως και λογικά η αποδιδόμενη στο άρθρο αυτό έννοια ανατρέπεται από το γεγονός ότι ο λόγος της εισαγωγής της (από το Σύνταγμα του 1952) ήταν και παραμένει να αποκλειστεί την εξουσιοδότηση προς τη Διοίκηση που θα είχε περιεχόμενο τον καθορισμό εκλογικού συστήματος ή τον καθορισμό των εκλογικών περιφερειών. Τούτο επιβεβαιώνεται από το άρθρο 72 παρ. 1, που καθιστά θέμα αποκλειστικής αρμοδιότητας της Βουλής τα νομοσχέδια και τις προτάσεις νόμων περί εκλογής βουλευτών (έκλ. σχετικά και το άρθρο 43 παρ. 5).

Έτσι, στη διάταξη της παρ. 1 του άρθρου 54 δεν μπορεί να αποδοθεί καμιά έννοια κατοχυρωτική απόλυτης και αυτοκρατορικής ελευθερίας της εκτίμησης πλειοψηφίας της Βουλής να κατασκευάζει οποιοδήποτε εκλογικό σύστημα. Η εξουσία της στο κρίσιμο αυτό θέμα, το κρισιμότερο ενός Πολιτεύματος που έχει θεμελίωσει τη «λαϊκή κυριαρχία» και χαρακτηρίζεται ως «νομοβουλευτική δημοκρατία» (άρθρο 1), περιορίζεται από την ουσιώδη απώθηση που εμπιέρεται: ο κύριος της αρχής. Αυτή δεν επιβάλλει μόνο σε κανέναν πολίτη, δεν μπορεί να αναγνωριστεί περισσότερη από μια ψήφος, αλλά και ότι κάθε ψήφος έχει την ίδια δύναμη ανάδεκτης αντιπροσωπικών στη Βουλή, δηλαδή, την ίδια αξία για την εκπροσώπηση της λειτουργίας της αντιπροσωπευτικής δημοκρατίας.

Η δέσμευση αυτή ενυπόκειται εμφανώς στο πνεύμα της νέας διάταξης του Συντάγματος που ορίζει το άρθρο 52: «Η ελευθερία και ανέλευτος εκδήλωσης της λαϊκής θελητήρας, ως έκφρασης της λαϊκής κυριαρχίας, τελεί υπό την εγγύτην πάντων των λειτουργιών της Πολιτείας, οισίνες υποχρεούνται να διασφαλίζουν τούτην εις πάσαν περίπτωσιν...»

Πρώτος και ύψιστος λειτουργός της Πολιτείας είναι βέβαια ο νομοθέτης.

Υπόψη του νομοθέτη, πρέπει περαιτέρω να τελεί πάντα και η διάταξη, του άρθρου 3 του Προσθέτου Πρωτοκόλλου στην Ευρωπαϊκή Σύμβαση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, που ισχύει στο εσωτερικό μας δίκαιο ως αναπόσπαστο μέρος του και με δύναμη υπερισχύουσα επί των εσωτερικών νόμων: «Τα Γενικά Συνέλευσιμα Μέλη υποχρεούνται να οργανώσουν, κατά ελλογα διαστήματα, ελεύθερες εκλογές με καθολική ψηφοφορία, που εξασφαλίζει την ελευθερή γνώμη του Λαού ως προς την εκλογή (CHOIX, CHOICE) του εκλογικού Σώματος».

II. Η ευρύτερη και κλατικότερη διάκριση που γίνεται μεταξύ εκλογικών συστημάτων, η διαίρεση μεταξύ πλειοψηφικού και αναλογικού συστήματος, στηρίζεται κατά βάση στην αρχή της ισοδυναμίας των ψήφων.

Γιατί πλειοψηφικό είναι το σύστημα που επιτρέπει σε ένα Κόμμα να κερδίσει όλες τις έδρες της περιφέρειας, ή όταν η περιφέρεια είναι μοναδική, τη μοναδική έδρα, επιτασσεται έτσι στο Κόμμα ή στα Κόμματα που την έχασαν να πάρουν την έδρα λαοπιας άλλης περιφέρειας, ακριβώς γιατί όλες οι ψήφοι σε όλες τις περιφέρειες είναι ισοδύναμες μεταξύ τους και σε όλες τις περιφέρειες. Ενώ το αναλογικό σύστημα, πηγάνοντας ακόμα πιο βαθιά στην επιδιώξη της εκλογικής ισονομίας, καταμετρεί το σύνολο των εδρών, όχι τυχρία από περιφέρεια σε περιφέρεια, αλλά αναλογικά ανάμεσα στα διάφορα Κόμματα, σύμφωνα με τη συνολική δύναμη του καθενός.

Επινοήθηκαν διάφοροι τρόποι για την πραγματοποίηση αυτού του σκοπού της αναλογίας, δηλαδή της επιτυχίας μιας αντιπροσωπικής στο αιρετό Κοινοβούλιο που εξασφαλίζει την παρουσία στο δυνατό περισσοτέρων πολιτικών τάσεων στο Κοινοβούλιο, την κατάρτιση των νόμων και τον έλεγχο της Κυβέρνησης από όσο το δυνατό περισσότερες διαφορετικές γνώμες. Όλοι αυτοί οι τρόποι, και ιδιαίτερα ο επικρατιστάτος, με όλες τις διαφορές που διακρίνουν τα συστήματα, κατατείνων στη μαθηματική εξασφάλιση αυτής της κοινής αντιπροσωπικότητας, δηλαδή, στην έμπρακτη ισοδυναμία των ψήφων και της ισότητας των κομμάτων. Γι' αυτό και η σημασία της «απλής αναλογικής», η διάκριση ενός συστήματος αναλογικής εκλογής από μια άλλη, που δεν είναι «απλή» αλλά και άλλη, είναι άγνωστη έξω από την Ελλάδα. Υπάρχει μια αναλογική, όπως υπάρχει ένα πλειοψηφικό και το μόνο που διαφέρει είναι το σύστημα με το οποίο το αποτέλεσμα της αναλογικής εκλογής επιτυγχάνεται καλύτερα, δηλαδή χωρίς απώλειες ή συνυπολογισμούς ψήφων που δε δόθηκαν από τους εκλογείς σε ένα κόμμα, ενώ δε συμβαίνει το ίδιο για άλλα κόμματα.

Φυσικά ο νομοθέτης μπορεί να κινηθεί μετά στα συστήματα αυτά και να παρεβάλλει τις δικές του επί μέρους επιλογές. Διαθέτει μια διακριτική εξουσία αδιαφοροποίητη, που μπορεί να ακηθεί, αναζητώντας τον ευστοχότερο τρόπο ή την πρακτικότερη διαδίκηση για να λειτουργήσει ένα σύστημα αναλογικής κατά τη βάση και το σκοπό εκλογής.

Εκείνο που δεν μπορεί να κάνει χωρίς να υπερβεί τα όρια του Συντάγματος, είναι εκείνο που επιχειρείται από το 1951 και έγινε το σταθερότερο στην ιστορία μας εκλογικό σύστημα. Είναι εκείνο του οποίου την κραυγαλέα αντίθεση προς κάθε αρχή ισοπολιτείας και δημοκρατικότητας επέσπεσε ο παραπλανητικός και δυστυχώς αποδεκτός από όλους σχεδόν πρακτικός και θεωρητικός, χαρακτηρισμός της «ανισχυμένης αναλογικής».

Είναι το σύστημα κατά το οποίο η αναλογικότητα της κατανοής των εδρών δε λειτουργεί για ορισμένα κόμματα, εκείνα που δεν έλαβαν 17% των ψήφων στο σύνολο της Επικράτειας ή 25% αν πράκτικα: περί συνασπισμών (παλαότεροι νόμοι συνέθη να ορίσουν και ανώτερα ποσοστά) πέρα από μια πρώτη κατανομή. Πράγμα που σημαίνει ότι τα χρησιμοποιήματα υπόλοιπα ψήφων γι' αυτά τα κόμματα απορρίπτονται στα σφραγιστά, ενώ τις απομένουσες ακατανώστες έδρες διανέμουν μεταξύ τους σε δεύτερη, τρίτη και ενδεχόμεως τέταρτη κατανομή μόνα τους τα μεγάλα κόμματα σε

ένα ιδιαίτερο συμπόσιο. Στα προνόμια αυτά των μεγάλων κομμάτων προσάφεται και η προνομιοκρατία της κατανομής των βουλευτών των λεγόμενων «βικιρατειών».

Την τερατώδη και όμως μοιρατωρική αποδοχή, εκλογική και κοινοτική της «ανισομελούς αναλογικότητας» — που είναι πραγματικά η πλαστογραφία της — δείχνουν οι συγκριτικοί αριθμοί των αποτελεσμάτων των τελευταίων εκλογών.

α) Στις εκλογές του 1974 η Νέα Δημοκρατία χρειάστηκε για κάθε βουλευτή της 12.000 ψήφους, η «Ενωτή Δεξιά» — Νέες Δυνάμεις» 16.000, το ΠΑΣΟΚ 20.000 και η «Ανεξάρτητη Αριστερά» 58.125.

β) Στις εκλογές του 1977 η Νέα Δημοκρατία χρειάστηκε 12.400 ψήφους για κάθε βουλευτή της, το ΠΑΣΟΚ 14.100, η ΕΔΗΚ 40.800, το ΚΚΕ 45.600 και η «Συμμαχία» 70.000.

γ) Στις εκλογές της 18.10.1981 το ΠΑΣΟΚ χρειάστηκε για κάθε βουλευτή του 15.640 ψήφους, η Νέα Δημοκρατία 17.640, το ΚΚΕ 56.400, ενώ το ΚΚΕ εσωτερικού με 74.400 και το ΚΟΔΗΣΟ με 40.000 ψήφους δεν πήραν καμία έδρα.

δ) Στις εκλογές του 1985 το ΠΑΣΟΚ χρειάστηκε για κάθε βουλευτή του 18.004 ψήφους, η Νέα Δημοκρατία 20.799, το ΚΚΕ 52.459 και το ΚΚΕ εσωτερικού 117.000.

Πιο ανήλικη εικόνα ιεραρχικής, δηλαδή αντιδημοκρατικής διαβάθμισης της αξίας των ψήφων με βάση το κόμμα προς το οποίο παρέχονται, δεν μπορεί να δοθεί.

Και πιο έκδηλη παραβίαση των αρχών που αναγορεύουν τη Λαϊκή κυριαρχία σε θεμέλιο του πολιτεύματος, άρα και σε σώμα ασίδηρο κατά το πρώτο από τα πολιτικά δικαιώματα δε γίνεται.

III. Εκτός όμως από τη συνταγματική επιταγή, υπάρχουν και άλλοι λόγοι για τους οποίους είναι αναγκαία η διάσπιση της απλής αναλογικής ως πάγιου εκλογικού συστήματος.

α) Τα περισσότερα δεινά, οι περισσότερες εθνικές μας καταστροφές, έχουν προέλθει από το δικασμό. Επομένως είναι επιζήμιο κάθε εκλογικό σύστημα, είτε πλειοψηφικό είτε ανισομελής αναλογική, που χωρίζει το Λαό μας σε δύο αντιμαχόμενες πωρατάξεις. Και όταν η διαμάχη δε φτάνει σε σκορία όρια, είναι πάντως τότε έντονη, ώστε η παράταξη που κυβερνά δεν μπορεί να εφαρμόσει κανένα πρόγραμμα ή να λύσει σοβαρά προβλήματα, οπωσδήποτε δε όταν η άλλη παράταξη έρχεται στην εξουσία ανατρέπει όλα όσα έχει κάνει η προηγούμενη.

β) Τα προβλήματα της χώρας μας ήταν πάντοτε και είναι και σήμερα πολύ σοβαρά και ούτε στο παρελθόν ήταν δυνατό να λυθούν από ένα κόμμα, ούτε σήμερα. Ισχυρότατες μονοκομματικές κυβερνήσεις απέτυχαν ή αντιμετώπισαν τα κοινωνικά και τα οικονομικά πρόβληματα. Αντίθετα τα οικονομικά κυβερνήσει του 1926 — 1928 κατώρδωσαν ή αποκταστήρισε προσωρινά 1.500.000 πρόσφυγες και ή αντιμετώπισε τη σοβαρότερη οικονομική κρίση. Αν δεν είχε αποκλειστεί από τις κατεπινές εξελίξεις αυτή η μορφή διακυβέρνησης, θα είχαν ξεπεραστεί οι συνέπειες του δικτατού και θα είχαν απορρυθεί τα αλληλοπλάτλη κινήματα και η δικτατορία της 4ης Αυγούστου και οι άλλες ανωμαλίες.

γ) Ύστερα απ' όλες αυτές τις καταστροφές και περιπέτειες, η χώρα μας έχει απόλυτη ανάγκη για μεγάλο πολιτικό έτα. Και οιασδήποτε πολιτικού βίος δε θα υπάρξει στο με τα καλπονοδοευτικά συστήματα εκδιάζεται ο Λαός και τρορροδοτείται η πόλιση.

δ) Ο πολιτικός μας έτος χρειάζεται ανανέωση. Ο δικαιομοπιστικό εμπόδιζε την εξέλιξη, τις νέες ιδέες, τον εκσυγχρονισμό της πολιτικής ζωής. Χωρίς την ανανέωση και τον εκσυγχρονισμό, θα μείνουμε στο τέλμα στο οποίο βούρκομαστε, θα είμαστε συνεχώς καθυστερημένοι πολιτικά, κοινωνικά, οικονομικά, μια υποανάπτυκτη περιοχή της Ευρώπης.

ε) Ο Λαός μας διψά για πρόοδο και για Δημοσύνη. Δικαιοσύνη σε πολλούς τομείς, αλλά και εκλογική δικαιοσύνη.

Δεν ανέχεται πλέον τους άδους εκλογικούς νόμους που στραγγαλίζουν ή βιάζουν την θέλησή του. Θέλει να εκφραστεί ελεύθερα και να στέλνει στη Βουλή εκείνους που υπηρετεί και όχι αντί γι' αυτούς να εκλέγονται άλλοι που παίρνουν τη θέση τους στη Βουλή όχι με τους ψήφους των εκλογέων, αλλά με καλπονοδοευτικούς νόμους. Δεν ανέχεται να εκλέγονται οι βουλευτές του ενός κόμματος με 15.000 ψήφους και οι βουλευτές ενός άλλου κόμματος με 60.000 ψήφους, δηλαδή να έχει ο ψήφος των οπαδών ενός κόμματος τετραπλάσιο βόημα από τον ψήφο των οπαδών ενός άλλου κόμματος. Ούτε 5.000 εκλογείς μιας εκλογικής περιφέρειας να εκλέγουν ένα βουλευτή ενώ σε μια άλλη εκλογική περιφέρεια να χρειάζονται για την εκλογή ενός βουλευτή 20.000 ψήφοι.

Αν δεν ικανοποιηθεί το αίτημα αυτό του Λαού θα οδηγηθούμε σε αδιέξοδο και σε εκκορηκτικές καταστάσεις. Η διάσπιση της απλής αναλογικής είναι αναγκαία για την εμάλτ δημοκρατική πορεία.

IV. Το βασικό γνώρισμα ενός ανόθευτου εκλογικού συστήματος, όπως η απλή αναλογική είναι η καθιέρωση ενιαίου εκλογικού μέτρου για όλη τη χώρα, που προσδιορίζεται από το σύνολο των εγκύρων ψήφων και το συνολικό αριθμό των βουλευτών. Με το ενιαίο εκλογικό μέτρο προσδιορίζεται ο αριθμός των βουλευτών που αναλογεί σε κάθε κόμμα.

Για την κατανομή των βουλευτικών εδρών κατά γεωγραφικές περιφέρειες η χώρα διαιρείται σε έξι διαμερίσματα. Διαιρώντας το σύνολο των εγκύρων ψηφοδελτίων με τον αριθμό των εδρών που αναλογεί στον καθένα από τα έξι διαμερίσματα, προσδιορίζεται το διαμερισματικό εκλογικό μέτρο. Και με τη διαίρεση του αριθμού των εγκύρων ψηφοδελτίων που πήρε κάθε κόμμα με το διαμερισματικό εκλογικό μέτρο, προσδιορίζεται ο αριθμός των εδρών που αναλογεί σε κάθε κόμμα στο συγκεκριμένο διαμέρισμα. Κατά τον ίδιο τρόπο προσδιορίζεται το νομαρχιακό εκλογικό μέτρο και ο αριθμός των εδρών που αναλογούν στα κόμματα σε κάθε νομό.

V. Η κατανομή επομένως των βουλευτικών εδρών στα κόμματα γίνεται σε τρεις φάσεις, δηλαδή στο σύνολο της χώρας, στα έξι γεωγραφικά διαμερίσματα και στις νομαρχιακές εκλογικές περιφέρειες. Αν σε μια από τις φάσεις αυτές παραμείνουν αδιάθετες έδρες παραχωρούνται στα κόμματα που έχουν τα μεγαλύτερα σχεσημοποιημένα υπόλοιπα εγκύρων ψηφοδελτίων.

VI. Μετά την κατάσπιση, που σταυρώσε προέβλεπε το κόμματα έχουν τη δυνατότητα να συμπειλολαμβάνουν στα ψηφοδέλτια τους και σε εκλογική σειρά τους υποψήφιους τους οποίους συμπειλολάβαναν μέχρι τώρα στο ψηφοδέλτιο επικρατείας. Για το λόγο αυτό το ψηφοδέλτιο επικρατείας καταργείται.

VII. Με το άρθρο 1 του σχεδίου νόμου ορίζεται ο αριθμός των βουλευτικών εδρών σε ολόκληρη την επικράτεια (300) και ο τρόπος με τον οποίο προσδιορίζεται ο αριθμός των εδρών σε κάθε νομαρχιακή εκλογική περιφέρεια.

Με το άρθρο 2 καταργείται το άρθρο 3 του π.δ. 164/1984, που αναφέρει στους βουλευτές επικρατείας.

Με το άρθρο 3 προστίθεται έκτο, παράγραφος στο άρθρο 87 του π.δ. 164/84 σύμφωνα με την οποία τα Πρωτοδικεία διαβάζουν τα εκλογικά αποτελέσματα της περιφέρειάς τους στο Υπουργείο Εσωτερικών.

Με το άρθρο 4 αντικαθίσταται το άρθρο 88 του π.δ. 164/84 και ορίζεται ο τρόπος του προσδιορισμού του πανελληνικού εκλογικού μέτρου και της κατανομής των 300 εδρών στα κόμματα που συμμετέχουν στις εκλογές.

Με το άρθρο 5 αντικαθίσταται το άρθρο 89 του π.δ. 164/84 και ορίζονται τα εκλογικά διαμερίσματα, ο τρόπος του προσδιορισμού του διαμερισματικού εκλογικού μέτρου και της κατανομής των βουλευτικών εδρών των διαμερισμάτων και των νομαρχιακών εκλογικών περιφερειών.

Με το άρθρο 6 καταργείται το άρθρο 90 του π.δ. 164/1984.

Και με το άρθρο 7 αντικαθίσταται η παρ. 2 του άρθρου 9) του π.δ. 164/1984 που αναφέρεται στο έργο της Ανωτάτης Εφορευτικής Επιτροπής.

Αθήνα, 14 Μαρτίου 1986

Ο: Προτεινόμενες Βουλευτές

Ιωάννης Ζιγιάης, Γεώργιος Μαύρος, Χαράλαμπος Πρωτοπαπας, Δημήτριος Νιάνινας, Διονύσιος Λιβανός, Νικόλαος Ψαρουδάκης, Λεωνίδας Κύρκος, Ιωάννης Μπούτος, Ευστάθιος Παναγιώλης, Εμμανουήλ Δρεττάκης, Νικόλαος Κωλεύτης, Κων/νος Κάππος.

ΠΡΟΤΑΣΗ ΝΟΜΟΥ

«Για την τροποποίηση του π.δ. 162/1985».

Άρθρο 1.

Το άρθρο 2 του π.δ. 152/28.3.1985 «Κωδικοποίηση σ' ενιαίο κείμενο των διατάξεων της νομοθεσίας για την εκλογή βουλευτών» αντικαθίσταται ως εξής:

1. Ο αριθμός των βουλευτών σ' ολόκληρη την επικράτεια ορίζεται σε τριακόσιους (300).

2. Ο αριθμός των βουλευτικών εδρών της κάθε εκλογικής περιφέρειας ορίζεται κάθε φορά που γίνονται βουλευτικές εκλογές ανάλογα με το νόμιμο πληθυσμό της, όπως προκύπτει από τ' αποτελέσματα της τελευταίας απογραφής που δημοσιεύτηκαν στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

3. Μέτρο για τον υπολογισμό του αριθμού των βουλευτικών εδρών κάθε εκλογικής περιφέρειας είναι το πηλίκο της διαίρεσεως του συνολικού αριθμού των δημοτών της Επικράτειας, που προκύπτει από την τελευταία απογραφή με το συνολικό αριθμό των βουλευτικών εδρών. Οι εκλογικές περιφέρειες νοούνται με τα διοικητικά όρια που ίσχυαν την 1η Ιανουαρίου 1985.

4. Το πηλίκο της διαίρεσεως του κατά την παράγραφο 2 του παρόντος αριθμού δημοτών με το εκλογικό μέτρο της προηγούμενης παραγράφου, αποτελεί τον αριθμό των βουλευτικών εδρών της κάθε εκλογικής περιφέρειας.

5. Αν μείνουν αδιάθετες έδρες, θα προστεθούν ανά μία στις εκλογικές περιφέρειες που παρουσιάζουν το μεγαλύτερο υπόλοιπο, ώσπου να συμπληρωθεί ο κατά την παράγραφο 1 συνολικός αριθμός εδρών.

Άρθρο 2.

Το άρθρο 3 του ίδιου διατάγματος καταργείται.

Άρθρο 3.

Στο άρθρο 87 προστίθεται η παρακάτω έκτη παράγραφος.

6. Τα Πρωτοδικεία της Χώρας αδροίζουν τ' αποτελέσματα της περιφέρειας τους και τα διαβιβάζουν με το ταχύτερο μέσο στο Υπουργείο των Εσωτερικών, όπου συγκεντρώνονται τ' αποτελέσματα όλης της Χώρας.

Άρθρο 4.

Το άρθρο 88 αντικαθίσταται ως εξής:

1. Για την κατανομή των βουλευτικών εδρών στα κόμματα που έλαβαν μέρος στις εκλογές, διαιρείται το σύνολο των εγκύρων ψηφοδελτίων όλης της Χώρας με το συνολικό αριθμό των βουλευτικών εδρών (300).

Το πηλίκο της διαίρεσεως είναι το πανελλήνιο εκλογικό μέτρο. Με το μέτρο αυτό διαιρείται το σύνολο των εγκύρων ψηφοδελτίων που πήρε κάθε κόμμα και το πηλίκο της διαίρεσεως δίνει τον αριθμό των βουλευτικών εδρών που αναλογεί σε καθένα απ' αυτά.

2. Αν μετά τις παραπάνω διαιρέσεις μείνουν αδιάθετες εφισπένες βουλευτικές έδρες, κατανομούνται ανά μία στα κόμ-

ματα που έχουν τα μεγαλύτερα αξιοσημείωτα υπόλοιπα ψήφων.

3. Αν και μετά τη δεύτερη αυτή κατανομή μείνει αδιάθετη μία έδρα δίδεται στο κόμμα που συγκέντρωσε το μεγαλύτερο αριθμό ψήφων και αν μείνουν δύο αδιάθετες έδρες κατανομούνται ανά μία στα δύο μεγαλύτερα κόμματα.

Άρθρο 5.

Το άρθρο 89 αντικαθίσταται ως εξής:

1. Για την κατανομή των βουλευτικών εδρών κατά περιφέρειες, η χώρα διαιρείται στα παρακάτω δέκα διαμερίσματα:

Α. Το πρώτο διαμέρισμα περιλαμβάνει τις εκλογικές περιφέρειες: α) Α' Αθηνών, β) Β' Αθηνών, γ) Α' Πειραιώς, δ) Β' Πειραιώς.

Β. Το δεύτερο διαμέρισμα περιλαμβάνει τις εκλογικές περιφέρειες: α) υπόλοιπου Αττικής, β) του νομού Βοιωτίας, γ) του νομού Φθιώτιδος, δ) του νομού Φωκίδος και ε) του νομού Ευβοίας.

Γ. Το τρίτο διαμέρισμα περιλαμβάνει τις εκλογικές περιφέρειες των νομών α) Αργολίδος, β) Αρχαίας, γ) Κορινθίας, δ) Λακωνίας και ε) Μεσσηνίας.

Δ. Το τέταρτο διαμέρισμα περιλαμβάνει τις εκλογικές περιφέρειες των νομών α) Αιτωλίας και Ακαρνανίας, β) Αχαΐας, γ) Ευρυτανίας, δ) Ζακύνθου, ε) Ηλείας και στ) Κεφαλληνίας.

Ε. Το πέμπτο διαμέρισμα περιλαμβάνει τις εκλογικές περιφέρειες των νομών α) Άρτας, β) Θεσπρωτίας, γ) Ιωννίνων, δ) Κερκύρας, ε) Λευκάδας και στ) Πρέβεζας.

ΣΤ. Το έκτο διαμέρισμα περιλαμβάνει τις εκλογικές περιφέρειες των νομών α) Γρεβενών, β) Καρδίτσας, γ) Κοζάνης, δ) Λάρισας, ε) Μαγνησίας και στ) Τρικάλων.

Ζ. Το έβδομο διαμέρισμα περιλαμβάνει τις εκλογικές περιφέρειες α) Α' Θεσσαλονίκης, β) Β' Θεσσαλονίκης και των νομών α) Ημαθίας, β) Καστοριάς, γ) Κιλκίς, δ) Πέλλας, ε) Πιερίας, στ) Σερρών, ζ) Φλώρινας και η) Χαλκιδικής.

Η. Το όγδοο διαμέρισμα περιλαμβάνει τις εκλογικές περιφέρειες των νομών α) Δράμας, β) Έβρου, γ) Καβάλας, δ) Σάμης και ε) Ροδόπης.

Θ. Το ένατο διαμέρισμα περιλαμβάνει τις εκλογικές περιφέρειες των νομών α) Δωδεκανήσου, β) Κυκλάδων, γ) Λέσβου, δ) Σάμου και ε) Χίου.

Ι. Το δέκατο διαμέρισμα περιλαμβάνει τις εκλογικές περιφέρειες των νομών α) Ηρακλείου, β) Λασιθίου, γ) Ρεθύμνου, και δ) Χανίων.

2. Το σύνολο των εγκύρων ψήφων που πήραν όλα τα κόμματα και οι ανεξάρτητοι υποψήφιοι σε κάθε διαμέρισμα, διαιρείται με το σύνολο του αριθμού των βουλευτικών εδρών που αναλογούν σε αυτό. Το πηλίκο της διαίρεσεως αποτελεί το διαμερισματικό μέτρο.

3. Το σύνολο των εγκύρων ψήφων που πήρε κάθε κόμμα στο κάθε διαμέρισμα διαιρείται με το διαμερισματικό μέτρο. Στο πηλίκο της διαίρεσεως αυτής αντιστοιχεί ο αριθμός των βουλευτικών εδρών που αναλογούν στο κάθε κόμμα στο συγκεκριμένο διαμέρισμα.

4. Αν μείνουν αδιάθετες έδρες κατανομούνται στα κόμματα, παίρνοντας υπόψη α) τις έδρες που δικαιούται κάθε κόμμα στο σύνολο της χώρας, β) τις έδρες που πήρε κάθε κόμμα στο καθένα από τα δέκα διαμερίσματα. Η κατανομή αρχίζει από το μικρότερο κόμμα, το οποίο θα πάρει τις υπόλοιπες έδρες που δικαιούται στα διαμερίσματα εκείνα στα οποία έχει τα μεγαλύτερα αξιοσημείωτα υπόλοιπα. Ακολουθεί κατά τον ίδιο τρόπο ο προσδιορισμός των εδρών του αμέσως μεγαλύτερου κόμματος, εκτός εάν σε κάποιο διαμέρισμα έχουν διατεθεί όλες οι έδρες και επομένως θα ληφθούν υπόψη τα υπόλοιπα των αξιοσημείωτων ψήφων που πήρε στα υπόλοιπα διαμερίσματα. Αν απομείνει αδιάθετη μία έδρα δίδεται στο πρώτο κόμμα.